

Saksframlegg

DAGTILBUD - MÅL OG INNHOLD

Arkivsaksnr.: 10/2594

::: Sett inn innstillingen under denne linja

Forslag til innstilling:

Bystyret vedtar følgende mål og innhold for dagtilbudstjenesten:

1. Dagtilbudstjenesten er et velferds- og aktivitetstiltak som har som mål å bedre og vedlikeholde funksjonsevne, skape positive opplevelser og størst mulig trivsel for den enkelte. Tjenesten skal bidra til at den enkelte får mulighet til en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.
2. Hovedmålgruppen til dagtilbudstjenesten er personer i aldersgruppa 18-67 år
  - med store bistandsbehov, dvs som ikke ved egen hjelp kan oppsøke steder og miljøer som gir mulighet til en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre,
  - som på grunn av funksjonshemming er varig ufør,
  - som ikke kan nyttiggjøre seg NAVs tilbud om varig tilrettelagt arbeid.

I tillegg skal dagtilbudstjenesten, gjennom ”åpne dagtilbud”, gi tilbud til personer i aldersgruppa 18-67 år

- som på grunn av funksjonshemming er varig ufør,
  - som ikke ønsker et arbeidsrettet tilbud gjennom NAV, men som har behov for og nytte av et aktivitetstilbud på dagtid for å forebygge isolasjon og inaktivitet.
3. Målgruppe for dagtilbudstjenesten skal ikke være knyttet til en spesiell diagnose, men være basert på funksjonsnivå og behov.
  4. Felles ledelse av dagtilbud og botiltak skal gi økt samhandling, et mer helhetlig tjenestetilbud og større fleksibilitet. En helhetlig aktivitetsplan for den enkelte skal vise all aktivitet for hele uka, uavhengig av om aktiviteten er på dag eller kveld, hverdag eller helg.
  5. Et helhetlig tjenestetilbud skal ivaretas innenfor best effektive omsorgsnivå. Aktiviteten gis primært som gruppetilbud, men skal være tilpasset den enkeltes funksjonsnivå og behov for bistand. Brukernes individuelle interesser og ferdigheter skal vektlegges.
  6. I alle beslutninger om tjenestetilbud skal brukermedvirkning være utført og dokumentert. Påvirkning på egen hverdag skal stå sentralt. Tjenesten må organiseres slik at den fremmer den enkelte sine evner til å foreta valg.

Trondheim kommune

7. Det skal utvikles flere "åpne dagtilbud" som gir større fleksibilitet både når det gjelder tid og omfang.
8. Dagtilbudstjenesten er et velferds- og aktivitetstiltak som skal ha et bredt og variert tilbud, og ikke et kommunalt arbeidsmarkedstiltak.
9. Trondheim kommune skal legge til rette for varig tilrettelagte arbeidsplasser (arbeidsmarkedstiltaket VTAO) i egen organisasjon.
10. Frivillig arbeid skal være en del av dagtilbudstjenestens virksomhet, både som mottaker av frivillighet og som bidragsyter.

::: Sett inn innstillingen over denne linja

... Sett inn saksutredningen under denne linja

Innledning

I denne planen ønsker rådmannen å beskrive innhold i tjenesten, inkludert en tydeliggjøring av mål og målgruppe. Som bakgrunn for dette gis en oversikt over dagtilbudstjenesten, både lovgrunnlag, brukersammensetning, aktiviteter og kompetanse. Planen synliggjør utfordringer som tjenesten står ovenfor, med forslag til tiltak for å møte disse. Føringer i planen vil danne grunnlaget for en prosess for en videre utvikling av tjenesteområdet.

En arbeidsgruppe med representanter fra dagtilbudene, botiltakene, helse- og velferdskontorene, NAV og tillitsvalgte har i samarbeid med rådmannen jobbet frem saken. Brukere/pårørende og ansatte har gjennom møter kommet med innspill i saken. Brukerundersøkelsen ved Dagtilbud Midtbyen, sak 10/1673, er også en del av grunnlaget for saken. Alle møterefater og innspill er publisert på en egen intranettside med adresse <https://intranett.trondheim.kommune.no/content.ap?thisId=1130893954>.

Saken er drøftet med Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne både ved oppstart, underveis og ved ferdigstillelse. Rådet har kommet med følgende uttalelse: "KFU synes intensjonen i saken er god, og forventer at kvaliteten i dagtilbud og botiltak forbedres. KFU er godt fornøyd med å ha blitt tatt med på råd gjennom utviklingen av saken."

Saken er drøftet med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud i helse og velferd som har kommet med følgende uttalelse: "Organisasjonene er bekymret for at eiendomsfølelsen og forpliktelsen til jobben vil forringes, og at dette vil gå utover kvaliteten og mangfoldet som i dag finnes i bl.a. dagtilbudstjenesten. Enkelte aktiviteter ved både dagtilbud og botiltak krever spesiell kompetanse og det er bekymring for hvordan en skal klare å ivareta det. Ved ny organisering er vi bekymret for at det blir større enheter, to fokusområder å forholde seg til, samt utfordringer i forhold til ledernærhet. Vi ser også utfordringer ved samorganiseringen i forhold til koordinering og organisering av tjenestene, samt muligheten for en god kommunikasjons- og kunnskapsformidling til alle ansatte. Ved større enheter så må det sørges for at det innføres faglederstillinger for å kompensere for redusert ledernærhet og for å sikre god faglig ledelse av tjenesten. Forskning viser at dagtilbud er av spesielt stor betydning for mange utviklingshemmede. Dette er en arena som representerer et sosialt aktivt miljø, stabilitet og trygghet. Mange utviklingshemmede i dagtilbud har en sterk identitet knyttet til det å ha en jobb/dagaktivitet."

Trondheim kommune

Lovgrunnlag

Kommunen skal etter sosialtjenesteloven § 3-1 arbeide for at det blir satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for barn, eldre og funksjonshemmede og andre som har behov for det. Dagtilbud er ikke å regne som en direkte lovpålagt tjeneste eller en individuell rettighet, men som et virkemiddel for å fremme sosialtjenestelovens formål om at den enkelte skal få mulighet til en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.

Mål

Kommunens dagtilbudstjeneste for personer i aldersgruppa 18 – 67 år er et velferds- og aktivitetstiltak som primært tar sikte på å bedre og vedlikeholde funksjonsevne, skape positive opplevelser og størst mulig trivsel for den enkelte. Dagtilbudstjenesten er en del av kommunens tiltakskjede for å oppfylle sosialtjenestelovens formål og for å fremme aktiv omsorg.

Trondheim kommune har gjennom *Livsglede for eldre* fått kriterier for livsgledepsykehjem. Flere av disse kriteriene kan løftes frem som mål også for dagtilbudstjenesten og være gode rettesnorer for kvalitet i tjenesten.

Målgruppe

Hovedmålgruppen til dagtilbudstjenesten er personer i aldersgruppa 18-67 år

- som har store bistandsbehov; dvs som ikke ved egen hjelp kan oppsøke steder og miljøer som gir mulighet til en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre,
- som på grunn av funksjonshemming er varig ufør,
- som ikke kan nyttiggjøre seg NAVs tilbud om varig tilrettelagt arbeid.

I tillegg skal dagtilbudstjenesten, gjennom ”åpne dagtilbud”, gi tilbud til personer i aldersgruppa 18-67 år

- som på grunn av funksjonshemming er varig ufør,
- som ikke ønsker et arbeidsrettet tilbud gjennom NAV, men som har behov for og nytte av et aktivitetstilbud på dagtid for å forebygge isolasjon og inaktivitet.

Målgruppe for dagtilbudstjenesten skal ikke være knyttet til en spesiell diagnose, men være basert på funksjonsnivå og behov.

Status

Dagtilbudene gir tilbud til 371 brukere, har 112 årsverk (130 ansatte) og en samlet budsjettramme på 68,6 mill (eksklusive posttjenesten). De er i dag organisert i fire enheter: Dagtilbud Midtbyen, Østbyen, Lerkendal og Heimdal. Dagtilbudene har 20 ulike lokaler over hele byen. Tradisjonelt har de aller fleste brukerne av dagtilbudstjenesten vært psykisk utviklingshemmet. Dette er fremdeles den største målgruppen, i underkant av 70 % av brukerne, men de siste årene har en i tillegg fått en rekke brukere med andre funksjonshemninger.

Tjenesten har ansatte med høy kompetanse. Det er en stor andel ansatte med 3-årig utdanning (42 %); vernepleiere, ergoterapeuter, sosionomer og flere med pedagogisk utdanning. Det er også en stor gruppe som har 1-årig utdanning/fagbrev (45 %); hjelpepleiere, aktivitører, omsorgsarbeidere og andre fagbrev.

Utviklingsområder for dagtilbudstjenesten

I budsjettforslag for 2011 foreslår rådmannen felles ledelse for botiltak og dagtilbud. Felles ledelse av

Trondheim kommune

dagtilbud og botiltak skal legge til rette for økt samhandling, et mer helhetlig tjenestetilbud og større fleksibilitet. En helhetlig aktivitetsplan skal vise all aktivitet for hele uka, uavhengig av om aktiviteten er på dag eller kveld, hverdag eller helg.

Brukermedvirkning er løftet frem som et mål i kommunale planer, og er et viktig element for videreutvikling av dagtilbudstjenesten. Det må være et krav at brukermedvirkning skal være utført og dokumentert i alle beslutninger om tjenestetilbud. Brukers individuelle interesser og ferdigheter skal vektlegges. Tjenesten må organiseres slik at den fremmer den enkelte sine evner til å foreta valg. Samtidig skal prinsippet om best effektive omsorgsnivå (BEON) ligge til grunn for alt utviklingsarbeid og for tjenestevalg.

Tilbud i grupper skal også ivareta den enkeltes individuelle behov. God organisering av dagtilbudet, med hovdevekt på tilbud i grupper, skaper rom for mer ressurskrevende aktiviteter innimellom. Individuelle tilbud skal i hovedsak være basert på behov knyttet til funksjonshemming eller atferd.

Det er behov for å tydeliggjøre ansvarslinjene mellom stat og kommune når det gjelder tilrettelagt arbeid og dagtilbud. Staten har et ansvar for arbeidstilbud også for målgruppen psykisk utviklingshemmede og andre funksjonshemmede. Brukere og pårørende som ønsker et tilrettelagt arbeid skal rette sin henvendelse til NAV for en arbeidsevnevurdering. Dagtilbudstjenesten er et velferds- og aktivitetstiltak som skal ha et bredt og variert tilbud, og ikke et kommunalt arbeidsmarkedstiltak.

Et klarere skille mellom arbeid og dagtilbud betyr ikke at kommunen underkjenner funksjonshemmedes verdi som arbeidstakere. Inkludering av funksjonshemmede i ordinært arbeidsliv er en målsetting som gjenspeiles i kommunens arbeidsgiverpolitikk. I samarbeid med Prima og NAV har kommunen bidratt til at personer som tidligere har hatt et skjermet tilbud har fått tilbud om et varig tilrettelagt arbeid i en ordinær virksomhet. Trondheim kommune skal legge til rette for varig tilrettede arbeidsplasser (arbeidsmarkedstiltaket VTAO) i egen organisasjon.

Økt satsing på frivillighet løftes frem i ny kommuneplan. Kommunen skal tilrettelegge for økt medvirkning og frivillig innsats fra brukere, innbyggere og samarbeidspartnere. Frivillig arbeid skal være en del av dagtilbudstjenestens virksomhet, både som mottaker av frivillighet og som bidragsyter. Å bidra i frivillig arbeid er en verdsett aktivitet som også utviklingshemmede og funksjonshemmede må få ta del i.

Flere åpne dagtilbud skal gi større fleksibilitet både når det gjelder tid og omfang. Åpne dagtilbud kan også være i form av kurs eller enkeltstående arrangement.

Konklusjon

Rådmannen beskriver i denne planen innhold i tjenesten, inkludert en tydeliggjøring av mål og målgruppe. Som bakgrunn for dette er det gitt en oversikt over dagtilbudstjenesten, både lovgrunnlag, brukersammensetning, aktiviteter og kompetanse. Planen synliggjør sentrale utviklingsområder for tjenesten; et mer helhetlig tjenestetilbud, brukermedvirkning, tilbud i grupper som også ivaretar den enkeltes behov, en tjenesteutvikling i tråd med prinsippet om best effektive omsorgsnivå, en tydeliggjøring av skillet mellom dagtilbud og varig tilrettelagt arbeid, økt satsing på frivillighet og større fleksibilitet gjennom utvikling av flere åpne dagtilbud. I tillegg viser planen sentrale utfordringer som tjenesten står ovenfor med forslag til tiltak for å møte disse. Føringer i planen vil danne grunnlaget for en prosess for videre utvikling av tjenesteområdet.

Rådmannen i Trondheim, 12.11.2010

Trondheim kommune

Helge Garåsen
kommunaldirektør

Kirsti Buseth
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

[... Sett inn saksutredningen over denne linja](#)